1 Secvenţe de grade

Fie $s_0 = \{d_1, \ldots, d_n\}$ o secvenţă de numere naturale.

Problemă. Să se construiască, dacă se poate, un (multi)graf neorientat G cu $s(G) = s_0$.

Observaţie 1.1. *Deoarece suma gradelor vârfurilor într-un (multi)graf este egală cu dublul numărului de muchii, o condiţie necesară pentru existenţa unui (multi)graf G cu $s(G) = s_0$ este ca suma*

$$d_1 + \ldots + d_n$$

să fie număr par.

? **Este condiţia din Observaţia 1.1 şi suficientă?**

1.1 Construcţia unui multigraf neorientat cu secvenţa gradelor dată

Teorema 1.2. *O secvenţă de $n \geq 2$ numere naturale $s_0 = \{d_1, \ldots, d_n\}$ este secvenţa gradelor unui multigraf neorientat dacă şi numai dacă suma $d_1 + \ldots + d_n$ este număr par.*

Proof. " $\Longrightarrow$ " Presupunem că există un multigraf neorientat G cu $s(G) = s_0$. Atunci

$$d_1 + \ldots + d_n = 2|E(G)| \text{ este număr par.}$$

" $\Longleftarrow$ " Presupunem că $d_1 + \ldots + d_n$ este număr par.

Rezultă că există un număr par de numere impare în secvenţa (multisetul) s_0

Construim un multigraf G cu $V(G) = \{x_1, \ldots, x_n\}$ având $s(G) = s_0$ (mai exact cu $d_G(x_i) = d_i$) după următorul algoritm:

1. Adăugăm în fiecare vârf $x_i \in V(G)$ $\left\lfloor \frac{d_i}{2} \right\rfloor$ bucle.
2. Formăm perechi disjuncte cu vârfurile care trebuie să aibă gradul impar şi unim vârfurile din aceste perechi cu câte o muchie.

Formalizând, dacă renotăm numerele din secvenţa s_0 astfel încât primele $2k$ numere din secvenţă: $d_1, \ldots, d_{2k}$ să fie impare şi celelalte pare, definim

$$E(G) = \left\{ x_i x_i^{\left\lfloor \frac{d_i}{2} \right\rfloor} | i \in \{1, \ldots, n\}, d_i > 0 \right\} \cup \{x_i x_{i+1} | i \in \{1, \ldots, 2k-1\}\}.$$

Atunci, pentru i cu $1 \leq i \leq 2k$ avem d_i impar şi

$$d_G(x_i) = 2\left\lfloor \frac{d_i}{2} \right\rfloor + 1 = 2\frac{d_i - 1}{2} + 1 = d_i,$$

iar pentru $2k + 1 \leq i \leq n$ avem d_i par şi

$$d_G(x_i) = 2\left\lfloor \frac{d_i}{2} \right\rfloor = d_i,$$

deci $s(G) = s_0$. $\square$

1.2 Construcţia unui graf neorientat cu secvenţa gradelor dată

Dat un graf neorientat G, pentru a obţine grafuri neorientate cu aceeaşi secvenţă de grade ca şi G se poate folosi următoarea transformare t (pe care o vom numi de interschimbare pe pătrat). Fie x, y, u, v patru vârfuri distincte ale lui G astfel încât $xy, uv \in E(G)$, dar $xu, yv \notin E(G)$. Considerăm graful notat $t(G, xy, uv)$ definit astfel:

$$t(G, xy, uv) = G - \{xy, uv\} \cup \{xu, yv\}$$

Spunem că $t(G, xy, uv)$ este graful obţinut din G prin aplicarea transformării t de interschimbare pe pătratul $xyvu$ - figura 1.

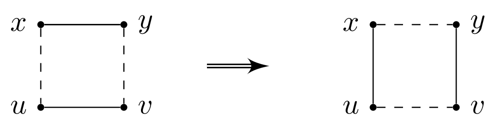

Figure 1: Transformarea t de interschimbare pe pătrat

Observaţie 1.3. *Graful $t(G, xy, uv)$ are aceeaşi secvenţă de grade ca şi G.*

Teorema 1.4. *(Havel-Hakimi) O secvenţă de $n \geq 2$ numere naturale $s_0 = \{d_1 \geq \ldots \geq d_n\}$ cu $d_1 \leq n - 1$ este secvenţa gradelor unui graf neorientat (cu n vârfuri) dacă şi numai dacă secvenţa $s_0' = \{d_2 - 1, \ldots, d_{d_1+1} - 1, d_{d_1+2}, \ldots, d_n\}$ este secvenţa gradelor unui graf neorientat (cu $n - 1$ vârfuri).*

Proof. " $\Longleftarrow$ " Presupunem că s_0' este secvenţa gradelor unui graf neorientat. Fie $G' = (V', E')$ un graf neorientat cu $V' = \{x_2, \ldots, x_n\}$ având secvenţa gradelor $s(G') = s_0'$, mai precis cu

$$d_{G'}(x_i) = \begin{cases} d_i - 1, & \text{dacă } i \in \{2, \ldots, d_1 + 1\} \\ d_i, & \text{dacă } i \in \{d_1 + 2, \ldots, n\}. \end{cases}$$

Construim pornind de la G' un nou graf $G = (V, E)$ adăugând un vârf nou x_1 pe care îl unim cu vârfurile $x_2, \ldots, x_{d_1+1}$:

- $V = V' \cup \{x_1\}$
- $E = E' \cup \{x_1 x_i | i \in \{2, \ldots, d_1 + 1\}\}$.

Pentru un $i \in \{1, \ldots, n\}$ avem atunci

$$d_G(x_i) = \begin{cases} d_{G'}(x_i) + 1 = d_i - 1 + 1 = d_i, & \text{dacă } i \in \{2, \ldots, d_1 + 1\} \\ d_{G'}(x_i) = d_i, & \text{dacă } i \in \{d_1 + 2, \ldots, n\} \\ d_1, & \text{dacă } i = 1. \end{cases}$$

Rezultă că $s(G) = s_0$, deci s_0 este secvenţa gradelor unui graf neorientat.

" $\Longrightarrow$ " Presupunem că s_0 este secvenţa gradelor unui graf neorientat.

Fie $G = (V, E)$ un graf neorientat cu $V = \{x_1, \ldots, x_n\}$ astfel încât $d_G(x_i) = d_i$ pentru orice $i \in \{1 \ldots, n\}$. Vom construi un graf G' cu $s(G') = s'_0$ pornind de la G.

Pentru aceasta, construim întâi din G un graf G^* având secvenţa gradelor tot s_0, dar în care vârful x_1 are mulţimea vecinilor $N_{G^*}(x_1) = \{x_2, \ldots, x_{d_1+1}\}$.

Cazul 1. Dacă $N_G(x_1) = \{x_2, \ldots, x_{d_1+1}\}$, atunci considerăm $G^* = G$.

Cazul 2. Există cel puţin un indice $i \in \{2, \ldots, d_1 + 1\}$ cu $x_1x_i \notin E$ (i.e $x_i \notin N_G(x_1)$). Fie i minim cu această proprietate.

Deoarece $d_G(x_1) = d_1$, rezultă că există $j \in \{d_1 + 2, \ldots, n\}$ cu $x_1x_j \in E$. Mai mult, deoarece $j > d_1 + 1 \geq i$, avem $d_i = d_G(x_i) \geq d_G(x_j) = d_j$. În plus, x_1 este adiacent cu x_j, dar nu şi cu x_i. Rezultă că există un alt vârf x_k cu $k \in \{2, \ldots, n\} - \{i, j\}$ care este adiacent cu x_i ($x_ix_k \in E$), dar care nu este adiacent cu x_j ($x_jx_k \notin E$) - figura 2.

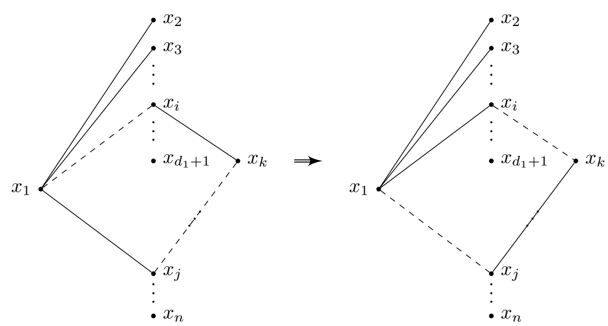

Figure 2: Transformare din demonstraţia teoremei Havel-Hakimi

Considerăm graful G_i obţiunt din G prin aplicarea transformării de interschimbare t pentru pătratul $x_ix_kx_jx_1$:

$$G_i = t(G, x_ix_k, x_1, x_j) = G - \{x_ix_k, x_1x_j\} \cup \{x_1x_i, x_kx_j\}$$

Avem $N_{G_i}(x_1) \cap \{x_2, \ldots, x_{d_1+1}\} = (N_G(x_1) \cap \{x_2, \ldots, x_{d_1+1}\}) \cup \{x_i\}$ (x_1 are un vecin în plus în $\{x_2, \ldots, x_{d_1+1}\}$) şi, conform Observaţiei 1.3, $s(G_i) = s(G) = s_0$.

Aplicând succesiv transformări de tip t pentru fiecare indice $i \in \{2, 3, \ldots, d_1 + 1\}$ pentru care x_1 şi x_i nu sunt adiacente obţinem în final un graf G^* cu $s(G^*) = s_0$ şi $N_{G^*}(x_1) = \{x_2, \ldots, x_{d_1+1}\}$.

Fie $G' = G^* - x_1$. Atunci $V(G') = \{x_2, \ldots, x_n\}$ şi pentru orice $i \in \{2, \ldots, n\}$:

$$d_{G'}(x_i) = \begin{cases} d_{G^*}(x_i) - 1 = d_i - 1, & \text{dacă } i \leq d_1 + 1 \\ d_{G^*}(x_i) = d_i, & \text{dacă } i \geq d_1 + 2, \end{cases}$$

deci $s(G') = s'_0$. Rezultă că $s'_0 = \{d_2 - 1, \ldots, d_{d_1+1} - 1, d_{d_1+2}, \ldots, d_n\}$ este secvenţa gradelor unui graf neorientat. $\square$

Din Teorema Havel-Hakimi se obţine următorul algoritm de determinare a unui graf neorientat cu secvenţa gradelor dată.

Algoritmul Havel-Hakimi

Intrare: o secvenţă de n numere naturale $d_1, \ldots, d_n$
Ieşire: un graf G cu $V(G) = \{x_1, \ldots, x_n\}$ cu $s(G) = s_0$ dacă s_0 este secvenţa gradelor unui graf, sau mesajul NU altfel.
Idee: La un pas unim un vârf de grad maxim d din secvenţa s_0 cu vârfurile corespunzătoare următoarelor cele mai mari d elemente din s_0 diferite de d şi actualizăm secvenţa s_0 (s_0=s_0'). Se repetă pasul până când secvenţa conţine numai 0 sau conţine elemente negative.
Pseudocod:
Pasul 1. Dacă $d_1 + \ldots + d_n$ este număr impar sau există în s_0 un număr $d_i > n - 1$, atunci scrie NU, STOP.
Pasul 2.
cât timp s_0 conţine valori nenule execută
    alege d_k cel mai mare număr din secvenţa s_0
    elimină d_k din s_0
    fie $d_{i_1}, \ldots, d_{i_{d_k}}$ cele mai mari d_k numere din s_0
    pentru $j \in \{i_1, \ldots, i_{d_k}\}$:
        adaugă la G muchia $x_k x_j$
        înlocuieşte d_j în secvenţa s_0 cu $d_j - 1$
        dacă $d_j - 1 < 0$, atunci scrie NU, STOP.

Observaţie. Pentru a determina uşor care este cel mai mare număr din secvenţă şi care sunt cele mai mari valori care îi urmează, este util ca pe parcursul algoritmului secvenţa s_0 să fie ordonată descrescător.
Exemplu. - vezi curs + laborator

Teorema 1.5. *(Extindere a teoremei Havel-Hakimi) Fie $s_0 = \{d_1 \geq \ldots \geq d_n\}$, o secvenţă de $n \geq 2$ numere naturale cu $d_1 \leq n - 1$ şi fie $i \in \{1, \ldots, n\}$ fixat. Fie $s_0^{(i)}$ secvenţa obţinută din s_0 prin următoarele operaţii:*
- eliminăm elementul d_i
- scădem o unitate din primele d_i componente în ordine descrescătoare ale secvenţei rămase.
Are loc echivalenţa:
s_0 este secvenţa gradelor unui graf neorientat $\Longleftrightarrow$
$s_0^{(i)}$ este secvenţa gradelor unui graf neorientat

Proof. Demonstraţia este similară cu cea a Teoremei Havel-Hakimi ([**?**] - exerciţiul 2.11). □

Exerciţiu Fie G_1 şi G_2 două grafuri neorientate cu mulţimea vârfurilor $V = \{1, \ldots, n\}$. Atunci $s(G_1) = s(G_2)$ dacă şi numai dacă există un şir de transformări t de interschimbare pe pătrat prin care se poate obţine graful G_2 din G_1.

Teorema Erdős–Gallai. O secvență de numere naturale $s = \{d_1 \geq \ldots \geq d_n\}$ este secvenţa gradelor unui graf dacă și numai dacă suma $d_1 + \ldots + d_n$ este pară şi

$$\sum_{i=1}^{k} d_i \leq k(k-1) + \sum_{i=k+1}^{n} min(d_i, k)$$

2 Construcţia unui arbore cu secvenţa gradelor dată

Teorema 2.1. *O secvenţă de $n \geq 2$ numere naturale* **strict pozitive** $s_0 = \{d_1, \ldots, d_n\}$ *este secvenţa gradelor unui arbore dacă şi numai dacă $d_1 + \ldots + d_n = 2(n-1)$.*

Proof. "$\Longrightarrow$" Presupunem că există un arbore T cu $s(T) = s_0$. Atunci

$$d_1 + \ldots + d_n = 2|E(T)| = 2(n-1) \text{ (conform Propoziţiei **??**)}$$

"$\Longleftarrow$" **Varianta** 1**.** Demonstrăm prin inducţie după n că o secvenţă de n numere naturale (strict) pozitive $s_0 = \{d_1, \ldots, d_n\}$ cu proprietatea că $d_1 + \ldots + d_n = 2(n-1)$ este secvenţa gradelor unui arbore.

Pentru $n = 2$ avem $d_1, d_2 > 0$ şi $d_1 + d_2 = 2(2-1) = 2$, deci $d_1 = d_2 = 1$. Există un arbore cu secvenţa gradelor $s_0 = \{1, 1\}$, izomorf cu graful P_2 (lanţ cu două vârfuri).

Presupunem afirmaţia adevărată pentru $n-1$. Fie $s_0 = \{d_1, \ldots, d_n\}$ o secvenţă de $n \geq 3$ numere naturale (strict) pozitive cu proprietatea că $d_1 + \ldots + d_n = 2(n-1)$. Arătăm că există un arbore cu secvenţa gradelor s_0.

Presupunem (fără a restrânge generalitatea) că $d_1 \geq \ldots \geq d_n$. Demonstrăm că $d_1 > 1$ şi $d_n = 1$.

- Presupunem prin absurd că $d_1 = 1$. Atunci $d_1 = \ldots = d_n = 1$. Rezultă $d_1 + \ldots + d_n = n$, de unde $2(n-1) = n$, deci $n = 2$, contradicţie ($n \geq 3$).
- Presupunem prin absurd că $d_n \geq 2$. Atunci $d_1 \geq \ldots \geq d_n \geq 2$. Rezultă $d_1 + \ldots + d_n \geq 2n$, de unde $2(n-1) \geq 2n$, contradicţie.

Considerăm secvenţa $s_0' = \{d_1 - 1, d_2, \ldots, d_{n-1}\}$. Numerele din secvenţă sunt pozitive şi avem

$$d_1 - 1 + d_2 + \ldots + d_{n-1} = d_1 + \ldots + d_n - (1 + d_n) = 2(n-1) - (1+1) = 2((n-1)-1).$$

Atunci putem aplica ipoteza de inducţie pentru secvenţa s_0'. Rezultă că există un arbore T' cu mulţimea vârfurilor $V' = \{x_1, \ldots, x_{n-1}\}$ având secvenţa gradelor $s(T') = s_0'$, mai exact cu:

$$d_{T'}(x_i) = \begin{cases} d_i - 1, & \text{dacă } i = 1 \\ d_i, & \text{dacă } i \in \{2, \ldots, n-1\}. \end{cases}$$

Construim pornind de la T' un nou arbore $T = (V, E)$ adăugând un vârf nou x_n pe care îl unim cu vârful x_1: $V = V' \cup \{x_n\}$, $E = E' \cup \{x_1 x_n\}$. Pentru un $i \in \{1, \ldots, n\}$ avem atunci

$$d_T(x_i) = \begin{cases} d_{T'}(x_i) + 1 = d_i - 1 + 1 = d_i, & \text{dacă } i = 1 \\ d_{T'}(x_i) = d_i, & \text{dacă } i \in \{2, \ldots, n-1\} \\ 1 = d_n, & \text{dacă } i = n. \end{cases}$$

Rezultă că $s(T) = s_0$, deci s_0 este secvenţa gradelor unui arbore.

Varianta 2. Presupunem (fără a restrânge generalitatea) că $d_1 \geq \ldots \geq d_n$. Avem $d_1 \geq 1$ şi $d_n = 1$ (ca în varianta 1). Fie k astfel încât $d_k > 1$ şi $d_{k+1} = 1$.

Construim un arbore T de tip omidă cu mulţimea vârfurilor $\{x_1, \ldots, x_n\}$ având secvenţa gradelor s_0 astfel.

1. Unim printr-un lanţ vârfurile $x_1, \ldots, x_k$ (care trebuie să fie neterminale - formează corpul omizii), în această ordine
2. Considerăm mulţimea de vârfuri $\{x_{k+1}, \ldots, x_n\}$ (care trebuie să fie terminale) şi unim
   - x_1 cu primele $d_1 - 1$ vârfuri din această mulţime
   - x_2 cu următoarele $d_2 - 2$ vârfuri
   - ...
   - x_{k-1} cu următoarele $d_{k-1} - 2$ vârfuri
   - x_k cu ultimele $d_k - 1$ vârfuri din această mulţime.

Deoarece $d_1 - 1 + \sum_{i=2}^{k-1}(d_i - 2) + d_k - 1 = \sum_{i=1}^{n} d_i - 2k + 2 - (n-k) = n - k = |\{x_{k+1}, \ldots, x_n\}|$, construcţia este corectă.

Avem $s(T) = s_0$. $\square$

Din demonstraţia Teoremei 2.1 se desprind următorii algoritmi de determinare a unui arbore cu secvenţa gradelor dată.

Algoritm de construţie a unui arbore cu secvenţa de grade dată

Intrare: o secvenţă de n numere naturale pozitive $d_1, \ldots, d_n$

Ieşire: un arbore T cu $V(T) = \{x_1, \ldots, x_n\}$ cu $s(T) = s_0$ dacă s_0 este secvenţa gradelor unui arbore, sau mesajul NU altfel.

Idee: La un pas unim un vârf de grad 1 cu un vârf de grad mai mare decât 1 şi actualizăm secvenţa s_0. Se repetă de $n - 2$ ori, în final rămânând în secvenţă două vârfuri de grad 1, care se unesc printr-o muchie.

Pseudocod:

Varianta 1.

Pasul 1. Dacă $d_1 + \ldots + d_n \neq 2(n-1)$, atunci scrie NU, STOP.

Pasul 2.

Cât timp s_0 conţine valori mai mari decât 1 execută *//sau pentru* $i = 1, n-2$

alege un număr $d_k > 1$ şi un număr $d_t = 1$ din secvenţă s_0 şi adaugă la T muchia $x_k x_t$.

elimină d_t din s_0

înlocuieşte d_k în secvenţa s_0 cu $d_k - 1$

Pasul 3.

fie d_k, d_t unicele elemente nenule (egale cu 1) din s_0; adaugă la T muchia $x_k x_t$.

Varianta 2. Corespunde variantei a doua de demonstrare a teoremei anterioare - construim un arbore de tip omidă.